Les excavacions al terme municipal de Perafort posen al descobert nous trams de l'aqüeducte romà del Francolí

Després de la campanya de 2021 a l'Alt Camp i Tarragonès, l'ICAC està executant una nova fase de treballs arqueològics a l'aqüeducte del Francolí, amb el suport de l'Ajuntament de Perafort.

Entre els anys 2018 i 2021, l'ICAC va dur a terme el projecte "Els aqüeductes romans de Tàrraco" (Projecte Quadriennal, Generalitat de Catalunya, CLT009/18/00098), que va culminar amb el reconeixement del Premi Tàrraco atorgat per l'Ajuntament de Tarragona en l'edició de l'any 2021.

En el darrer any d'aquell projecte es va centrar en l'aqüeducte del Francolí i, més concretament, en localitzar tot el seu traçat i aprofundir en el seu coneixement.

S'ha confirmat l'existència d'una pedrera romana que hauria servit per a construir el Pont del Tupino.

Després de la campanya de 2021 a l'Alt Camp i Tarragonès, ara s'està executant una **nova fase de treballs arqueològics, amb el suport de l'Ajuntament de Perafort**, el qual, conscient de la importància d'aquest element de patrimoni històric, ha encarregat a l'ICAC estudis més aprofundits.

Des de mitjans d'octubre, un equip d'arqueòlegs, dirigits per l'investigador de l'ICAC **Jordi López** i amb la direcció tècnica d'Albert Velasco, estant treballant a diverses zones del terme de Perafort, inclosa la zona propera al cementiri de Puigdelfí.

Com a resultat de les excavacions, hi ha diversos trams de l'aqüeducte a la vista i en alguns d'ells s'hi han fet excavacions. De moment, **l'equip ha pogut posar al descobert un tram de més deu metres de l'aqüeducte romà**, en una zona propera al cementiri de Puigdelfí,

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

i se n'han pogut excavar 7 metres. És un punt de gran interès perquè l'aqüeducte es conserva en molt bon estat i és possible veure'n la secció completa.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Imatge d’un tram d’aqüeducte romà descobert en les proximitats de Puigdelfí amb les excavacions dirigides per l’ICAC, 2022. Foto: ICAC (CC 4.0).

L’aqüeducte del Francolí té una llargada d’uns 23 km, dels quals 5 transcorren pel terme municipal de Perafort.

Un altre lloc on s’han fet diverses cales és entre el Mas Blanquet i el Mas de Jurat, a l’alçada de la CN-240, que talla la conducció romana. En aquest punt s’han netejat i dibuixat els perfils que es veuen en el talús de la carretera i s’han obert dues cales, una de les quals ha permès visualitzar la continuació de l’aqüeducte.

A la zona propera al Mas de Jurat **s’ha confirmat l’existència d’una pedrera romana** que hauria proveït dels blocs de pedra amb què es construí el Pont del Tupino (un pont amb arcades, similar al Pont del Diable però de dimensions menors, i del qual es conserven poques restes). Aquests últims dies de campanya, s’està netejant i documentant aquesta nova pedrera romana, que no constava en els registres i de la qual no se’n coneixia l’extensió ni les característiques.

La pedrera romana s’ha pogut localitzar i identificar gràcies als indicis del Sr. Lluís Massagués, veí de Perafort i gran coneixedor de la zona.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Imatge de la pedrera romana descoberta al terme municipal de Perafort, en una zona propera al Pont del Tupino. Foto: ICAC (CC 4.0).

En aquesta intervenció de l'ICAC s'ha netejat la vegetació herbàcia i s'ha deixat a vista la pedrera romana, a fi de dur a terme els treballs de fotogrametria, aixecar els plànols i estudiar les seves característiques. No obstant, no s'hi han fet treballs d'excavació.

Pel que es pot observar de moment, **la pedrera romana ocupa una superfície d'uns 300 m^2 i són ben visibles tres fronts de talla**. En diversos punts es distingeixen clarament els negatius de blocs de pedra que es van extreure mitjançant la tècnica manual de fer una rasa que delimités el bloc i, amb l'ajuda de falques o tascons metàl·lics, separar el bloc de la

matriu rocosa.

Imatge de la pedrera romana ara descoberta, en què s'aprecien les marques de 4 tascons emprats en l'extracció del bloc. Foto: ICAC (CC 4.0).

Aquesta pedrera **es troba a 350 m del Pont del Tupino**, un pont amb arcades similar al Pont de les Ferreres (o Pont del Diable) però de dimensions molt menors i del qual es conserven poques restes (ara en terme dels Pallaresos), per sobre del qual hi passava l'aigua. Aquest pont, del qual es conserven els estreps i un dels pilars, ja va ser estudiat en el marc del projecte i se li calculen 6 o 7 arcades fetes amb grans carreus.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

La hipòtesi de treball dels investigadors és que **els blocs de pedra necessaris per aixecar el Pont del Tupino es van extreure d'aquesta pedrera romana** ara documentada.

Estrep nord del Pont del Tupino, amb els blocs suposadament procedents de la nova pedrera. Foto: ICAC (CC 4.0).

Els resultats de la nova intervenció de l'ICAC serviran a l'**Ajuntament de Perafort** per a protegir millor les restes arqueològiques, incorporar-ho als plans d'ordenació urbanística, establir mesures per a la protecció de les restes arqueològiques i, més a llarg termini, veure si en un futur es podria integrar algun d'aquests trams d'aqüeducte o la pedrera romana (tot i que ara està en un lloc de difícil accés) en un itinerari o ruta turística.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Aqüeducte seccionat per la CN-240. S'observa el primitiu aqüeducte retallat a la roca i, a un nivell superior (sota la mira), el paviment del segon aqüeducte. Foto: ICAC (CC 4.0).

Notícies relacionades:

«El projecte de recerca de l'ICAC sobre els aqüeductes romans de Tàrraco rep el Premi Tàrraco», *ICAC*, 1 de desembre de 2021.

«Investigadors de l'ICAC identifiquen el primitiu aqüeducte de Tàrraco, que duia l'aigua del riu Francolí sense necessitat del Pont de les Ferreres», *ICAC*, 11 de de novembre de 2021.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

«Possible forn romà relacionat amb la construcció de l'aqüeducte romà del Francolí», *ICAC*, 3 de maig de 2021.

«Comencen les prospeccions arqueològiques a l'aqüeducte romà del Francolí», *ICAC*, 22 de març de 2021.

«Els romans captaven aigua a Puigpelat, a més del riu Gaià. Les noves excavacions confirmen la connexió de dos aqüeductes diferents», *ICAC*, 14 de gener de 2021.

«Posem al descobert un nou tram de l'aqüeducte del Gaià al terme dels Pallaresos», *ICAC*, 15 de novembre de 2019.

«Nou projecte de recerca per a localitzar i documentar l'aqüeducte del Gaià, el més gran construït pels romans a Catalunya», *ICAC*, 7 de juny de 2019.

«Els alcaldes del Gaià i l'ICAC s'uneixen per estudiar els aqüeductes romans», *ICAC*, 23 de febrer de 2018.